

KONYA TİCARET ODASI
Etüd Araştırma
Servisi

Tarih: 01.04.2007

Sektör Raporu

Sayı : 2007/609-569
Konu Adı : Tekstil Sektör Raporu

Hazırlayan: Bilge AFŞAR

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA'DA TEKSTİL SEKTÖRÜ

1.1. Dünyada Tekstil Sektörü

Tekstil sektörü bütün dünyada sanayinin gelişmesinin itici gücü olmuştur. Genellikle bir ülkede sanayileşme ve sanayi toplumu haline gelme, tekstil sektörü ile gerçekleşmiştir. Tekstil sektörü güç kaybetmeye başlayınca, marka yaratarak ve yaratılan bu markanın daha yüksek fiyatlarla satılması sağlanarak zararı en aza indirmek mümkün olmaktadır. Yani bir ülke tekstil sektörünü geride bırakırken dünya çapında modacılar ve marka bırakması gerekmektedir. Bunu en iyi gerçekleştiren ülkeler sırasıyla İngiltere, Fransa ve İtalya'dır. Ülkemizde sağlıklı ve de gerekli bir fizibiliteye dayanmadan yapılan kapasite yatırımları iç ve dış talebi aşmış durumdadır. Bu nedenle iç ve dış piyasa faktörlerinde küçük bir dalgalanma ya da artan rekabet, fiyatları aşağı çekerek sektörü zarara uğratmaktadır. Dünyada tekstil sektöründe en fazla ithalat yapan ülke 80 milyar dolar ile Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Türkiye'nin bu 80 milyar dolarlık ithalattaki payı ise sadece %1.7'dir.

Türkiye'de tekstil sektöründe gerçekleştirilen KDV indirimi AB tarafından olumlu karşılanmamıştır. Çünkü AB, sektörel teşviklere çok sınırlı izin vermektedir ya da hiç vermemektedir. AB mevzuatında teşvikler; çevre yatırımları, KOBİ'ler, istihdam, AR-GE ve gelişmişlik düzeyi az bölgeler başlıkları altında verilebilmektedir. Bazı durumlarda sektörü yeniden yapılandırma teşvikleri de söz konusu olabilmektedir.

AB, uyum kapsamında verilen teşviklerin kaldırılması isteyebilir. Teşvikin kalkmaması halinde ise söz konusu sektörde AB'ye dönük ithalat durdurulabilmektedir.

Batıda istihdam ve yatırım teşvikleri daha çok KOBİ'lere yönelik olarak verilmektedir. Burada amaç; sermayenin ve teşviklerin tabana yayılmasını sağlamaktır.

Tablo 1: Sanayide Kullanılan Elektrik Fiyatları (cent)

Japonya	13.7
Türkiye	9.8
İtalya	9.4
Hindistan	8.0
Almanya	7.9
İngiltere	7.0
ABD	4.0
Kanada	3.8
Polonya	3.7
Norveç	3.5

1.2. Dünyada Teşvikler

- Polonya : Serbest bölgelerdeki yatırımlarda 2 milyon euroyu aşan kısımlarda %100 vergi istisnası
- Macaristan : 500 kişi ve üzerinde istihdam yaratılan yatırımlara 10 yıllık vergi istisnası
- Romanya : 100 kişi ve üzerinde istihdam sağlayan şirketlere 5-10 yıl vergi istisnası
- Mısır : Yabancı yatırımcılara 5-10 yıl arasında kurumlar vergisinden muafiyet
- Bulgaristan : 1 günde şirket kurabilme avantajı
- Letonya : KOBİ'lere %50 vergi istisnası

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ

2.1. Türkiye'de Tekstil Sektörü

Tekstil endüstrisi gerek istihdam gerekse üretim ve pazar imkanları açısından Türkiye'nin ve Konya'nın en önemli sektörleri arasındadır. Tekstil sektörü elyafından başlayarak iplik, dokuma, örme, boya-baskı gibi işlemleri kapsayan emek yoğun bir sektördür. Ekonomimizin itici ve lokomotif gücünü oluşturan toplam ihracatımızın, %40'ından fazlasını oluşturmaktadır.

Tekstil sektörümüz 1997 yılında Uzakdoğu' da başlayıp 1998 Ağustos ayında Rusya' ya sıçrayan global krizden oldukça fazla etkilenmiştir. Giderek küreselleşen dünya ekonomisinde rekabet yoğunlaşmış, düşük maliyet, yüksek kalite ve verimlilik gibi faktörler ön plana çıkmıştır.

Tekstil sanayi, ileri bilgi toplumu ülkelerde öncelikli sanayiler arasında yer almamaktadır. Bununla birlikte bu ülkeler; tekstil teknolojisi geliştirerek ve üreterek, özel koruma önlemleri alarak ayrıca makul faizli bol kredi imkanları, yüksek eğitim ve öğretim düzeyi ve de araştırma geliştirme çalışmaları ile kendi tekstil sanayilerine yıllardır uygun bir yapı sağlamaktan da geri kalmamışlardır. Türkiye'nin de hedefi AB sürecinde sanayileşmeyi tamamlayıp bilgi toplumuna geçmek olduğuna göre tekstil sanayimiz uzun vadede büyümesine devam edecek fakat lider sanayi olma niteliğini de zamanla kaybedecektir. AB üyesi, bugünün bilgi toplumu ve de yeni sanayileşmiş ülkeleri, sanayileşmeye tekstil ile başlamışlardır. Zaman içinde tekstil sanayi tekstil makineleri ve tekstil kimyasalları üretimine dönüşmüş, oradan da makine, elektrik-elektronik ve kimya sanayilerinde hızlı büyümeyle gerçek sanayi ülkeleri konumunu almışlardır. Bu anlamda öncelikle tekstil sektörünün eksiklikleri ve sorunları biran önce giderilmeli, sektöre ulusal ve yerel bazda sağlıklı bir yapı kazandırılmalıdır. Tekstil sektörü hem büyümeli hem de güçlenmelidir.

Türk tekstili 2002 yılındaki 9.2 milyar dolarlık ihracatı ile dünyanın en büyük 5., AB'nin 2.büyük tedarikçisi konumunda idi. Fakat 2005 yılında 1160 firmanın kapanması ile 151.000 çalışan işini kaybetmiştir. Yine aynı yıl, tekstil sektöründe 430 milyon dolarlık ihracat düşüşü yaşanmıştır. Kapanan 1160 firmanın 819'u İstanbul'da, 341'i Anadolu'da faaliyet gösteren firmalar idi.

Ülkemizde toplam maliyet içinde işgücü ve hammadde maliyetleri dünya standartlarının üzerindedir ve %84'lük bir paya sahiptir. Ülkemizin sorunu olan ve henüz aşamadığımız markalaşmayı gerçekleştirebilmek için büyük yatırımlar gerçekleştirmek gerekmektedir. Markalaşmak için belli bir süre karlılığı unutmak ve reklam giderlerine yüksek pay ayırmak gerekmektedir.

Tekstilde rakibimiz olan Çin'e karşı bizim sahip olduğumuz bir çok avantajda söz konusudur. Örneğin bizim bir iletişim sorunumuz yok iken Çin'in diğer ülkelerle aşamadığı bir iletişim problemi vardır. Türk tekstil sektörü çok esnek ve hızlı çalışarak küçük parti mal yapabilmekte fakat Çin şimdilik sadece büyük parti çalışabilmektedir.

İhracatımızın %75.5'i AB'ye yapılmaktadır. Bu ihracatta en büyük pay %26.5 ile Almanya'ya yapılmaktadır. Daha sonra sırayı %16.3 ile İngiltere, %7.4 ile Fransa, %6.6 ile Hollanda, %4.2 ile İtalya ve %4 ile İspanya almaktadır.

2.2. Türkiye'nin Genel İhracatı

2005 yılına ilişkin Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından açıklanan ihracat rakamlarına göre, Türkiye'nin genel ihracatı 2004 yılına kıyasla %14,7 oranında artışla 73.4 milyar dolara yükselmiştir. Üçer aylık dönemler itibariyle genel ihracat artış oranı ilk çeyrekte %26,21, ilk altı ay itibariyle %20,34, dokuz ay itibariyle ise %17,42 olmuştur.

Tablo 2: Türkiye Genel ve Tekstil İhracatı (1998-2006)

Yıl	Genel İhracat Bin \$)	Değişim (%)	Tekstil İhracatı (Bin \$)	Değişim (%)	Tekstilin Payı (%)
1998	28.054.932		2.631.227		9,4
1999	26.992.209	-3,8	2.565.465	-2,5	9,5
2000	27.201.538	0,8	2.590.818	1,0	9,5
2001	31.063.595	14,2	2.867.083	10,7	9,2
2002	36.205.090	16,6	2.979.471	3,9	8,2
2003	47.880.277	32,2	3.661.104	22,9	7,6
2004	64.010.231	33,7	4.565.602	24,7	7,1
2005	73.444.821	14,7	4.860.887	6,5	6,6
2006	85.761.134	16,8	5.576.097	14,7	6,5

Kaynak: İTKİB

2.2.1. Tekstil İhracatı

2005 yılında 4,8 milyar dolar değerinde tekstil ihracatı kayda alınmıştır. Ve geçen yıla kıyasla %6,5 oranında artış hesaplanmıştır. Tekstil sektörünün ihracat artışı genel ihracat artışının gerisindedir. Tekstil ihracatı artmasına rağmen artış hızı düşmüş ve sektörün genel ihracattan aldığı pay da azalmıştır.

Türkiye'nin tekstil ihracatı dokuz yıllık süreçte (1998-2006) iki katına çıkmıştır. Tekstil sektörünün ortalama yıllık artış oranı %10,2 olarak hesaplanmaktadır. Bu bağlamda tekstil ihracat artışının genel ihracat artışının kayda değer bir şekilde gerisinde

kaldığı görülmektedir. Toplam ihracat içinde tekstilin payının düşüş gösterdiği görülmektedir. (www.itkib.org.tr)

Tablo 3: Genel İhracat İçinde Tekstil Ve Hammaddeleri İhracat Payı

	2005 (1000 \$)	2006 (1000 \$)	Değişim (%)
Türkiye Genel İhracatı	73.444.821	85.761.134	16,8
Tekstil ve Hammaddeleri İh	4.860.887	5.576.097	14,7
Teks. Ve Hamm.İhr.Payı (%)	6,6	6,5	
Sanayi Ürünleri İhr.	62.691.423	73.908.460	17,9
Teks. Ve Hamm.İhr.Sanayi Ür. İhr.Payı (%)	7,8	7,5	
Tarıma Dayalı İşlenmiş Ür.İhr.	6.571.751	7.462.500	13,6
Teks. Ve Hamm. İhr.Tarıma Dayalı İşl.Ür.İçindeki Payı (%)	74,0	74,7	

Kaynak: İTKİB

2006 yılında tekstil ihracatı bir önceki yıla oranla artış göstermiş ve 5,6 milyar dolara ulaşmıştır.

2005 yılında ülkemizin tekstil ihracatının %42'lik bir bölümü AB ülkelerine yapılmıştır. Bulgaristan, Romanya, Makedonya gibi ülkelerin gruplandırıldığı diğer Avrupa ülke grubu ile eski SSCB ülkeleri sırasıyla %10,4 ve %10,5'lik paylarıyla en fazla tekstil ihraç edilen ikinci ve üçüncü ülke grupları olmuştur.

ABD, Kanada, Japonya, İsviçre gibi ülkelerin dahil olduğu diğer OECD ülke grubu ile Suudi Arabistan, İsrail, Kuveyt gibi ülkelerin gruplandırıldığı Ortadoğu ülke grubuna tekstil ihracatımız sırasıyla %0,8 ve %5,3'lük oranlarda düşüş kaydetmiştir.

2006 yılında ise AB ülkelerine yönelik ihracattaki artış oranı %21,2 olarak gerçekleşmiş ve tutar olarak 2,5 milyar dolar olmuştur.

2006 yılında oransal olarak en yüksek ihracat artışı Eski Sovyetler Birliği ülkelerine yönelik olmuştur. Bu grup ayrıca Türkiye'nin en fazla tekstil ihraç ettiği ikinci ülke grubudur. Üçüncü büyük Pazar ise Romanya, Bulgaristan gibi ülkelerin yer aldığı Diğer Avrupa Ülkeleridir.

Tablo 4: Türkiye Tekstil İhracat Kaydı

	2005 (1000 \$)	Toplamdaki Payı (%)	2006 (1000 \$)	Toplamdaki Payı (%)	Değişim (%)
AB Ülkeleri Toplamı	2.047.832	42,1	2.482.093	44,5	21,2
ABD, Kanada,İsviçre	280.492	5,8	272.682	4,9	-2,8
Romanya, Bulgaristan,Mak,KKTC	507.288	10,4	597.416	10,7	17,8
Rusya, Azer.,Özbek.	510.585	10,5	636.974	11,4	24,8
S.Ar.,İsrail,Kuveyt	347.280	7,1	365.485	6,6	5,2
Mısır, Tunus, Cezayir	285.215	5,9	349.753	6,3	22,6
Çin, Hind.,Mal., Tayv.	183.643	3,8	202.107	3,6	10,1
Diğer Ülkeler ve Bölgeler Toplamı	698.552	14,4	669.587	12,0	-4,1
Toplam Tekstil İhracat Kaydı	4.860.887	100,0	5.576.097	100,0	14,7

Kaynak:İTKİB

Türkiye'nin en fazla tekstil ihraç ettiği ülke grubu durumundadır. 2005 yıl sonu itibariyle AB ülkelerine yapılan tekstil ihracatı, 2004 yılına oranla yalnızca %0,8 oranında artarak 2.04 milyar dolar olmuştur. AB ülkelerinin toplam tekstil ihracatımızdaki payı %42,1'dir.

AB ülkelerinin dışında kalan OECD ülkelerine yönelik tekstil ihracatı 2005 yılında %0,8 oranında düşmüştür. Bu düşüş aslında ABD'ye olan ihracatın %4,7 oranında azalmasından kaynaklanmıştır.

Bulgaristan, Romanya ve Makedonya gibi ülkelerin yer aldığı diğer Avrupa ülkeleri grubuna yapılan tekstil ihracatı 2005 yılında %25,1 oranında artışla 405.4 milyon dolardan 507.4 milyon dolara yükselmiştir.

Rusya Federasyonu, Ukrayna, Özbekistan, Azerbaycan gibi ülkelerin dahil edildiği eski SSCB ülke grubunda 2005 yılının en yüksek oranlı ihracat artışı kaydedilmiştir. Buradaki toplam tekstil ihracatımız %45,7 oranında artarak 510 milyon doları aşmıştır

2.2.2. Ay Bazında İhracatın Seyri

Tablo 5: Aylar İtibariyle Tekstil İhracatı

Aylar	2004 (1000 \$)	2005 (1000 \$)	Değişim (%)
Ocak	365.015	342.228	-6,2
Şubat	293.352	386.490	31,7
Mart	398.327	464.735	16,7
Nisan	403.661	440.201	9,1
Mayıs	376.772	414.380	10,0
Haziran	380.188	401.411	5,6
Temmuz	363.586	365.401	0,5
Ağustos	331.398	369.882	11,6
Eylül	398.214	436.453	9,6
Ekim	412.903	432.836	4,8
Kasım	408.499	388.774	-4,8
Aralık	432.821	430.236	-0,6

Kaynak: TİM

2005 yılında aylar itibariyle tekstil ihracatına bakıldığında Ocak ayında %6,2 oranında, Kasım ve Aralık aylarında ise %4,8 ve %0,6 oranında düşme olmuştur. Diğer aylarda ise %0,5 ile %3,17 arasında artışlar kaydedilmiştir.

2.2.3. 2006 Yılında Tekstil Sektörünü Etkileyen Faktörler

- Pamuk Fiyatlarının Yüksekliği: Pamuk tekstil sektörünün en temel hammaddesidir. Türkiye, Kasım 2005’de 800 bin tonluk üretim ile dünyanın yedinci büyük üreticisi durumundadır.¹ Fakat ülkemizde pamuk fiyatları, dünya fiyatlarının üzerindedir. Ayrıca ürettiğimiz pamuk ihtiyacımızı karşılayamamakta olduğu için ithalat yapılmaktadır.

---

¹ www.itb.org.tr

Tablo 6: Dünyada Ve Ülkemizde Pamuk Üretim-Tüketimi (2005)

Ülkeler	Üretim	Tüketim
Çin	5.450	9.200
ABD	5.075	1.263
Hindistan	4.250	3.566
Pakistan	2.040	2.550
Brezilya	1.000	890
Özbekistan	1.200	200
Türkiye	800	1.525
Avustralya	522	
Yunanistan	400	80
Diğer Ülkeler	3.674	5.152
Dünya Toplamı	24.411	24.426

Kaynak: İTKİB

- YTL Değeri: Euro 2005 yılı başından bu yana %10,3 oranında değer kaybetmiştir. TL'nin euro karşısında %10,3 gibi bir oranda değer kazanması, AB pazarına yapılan ihracatı baltalamıştır.
- Girdi Fiyatları: Hammadde fiyatlarındaki artış ve ücret artışları maliyet üzerinde baskı oluşturmuştur. Döviz kurlarının yükselmesi bu baskıyı daha da artırmıştır. Maliyetler gittikçe artarken kurlardaki düşme bir çok firmanın küçülmesine ya da faaliyetlerine son vermesine neden olmuştur.

2006 yılında dünya ticaretinde tekstil ve hazır giyim mamulleri fiyatlarının arttığı düşünülmektedir. Bu fiyat artışında Çin'e uygulanan kotolar etkili olmuştur. Sadece Çin'de değil tüm dünya genelinde ürün fiyatları artış kaydetmiştir.

2.3. Tekstil Sektörünün Genel Sorunları

Tekstil sektörünün sorunlarının bir kısmı geneldir ve Türkiye Ekonomisinin tümünü ilgilendirmektedir. Bu endüstri kolunun sahip olduğu **genel sorunlar şu şekilde sıralanabilir;**

- Bilinçsiz yapılan yatırımlar özellikle 1995 yılından sonra devlet yatırım teşviklerinin çarpıklığı ile birlikte tekstil sektöründe kapasite fazlalığına yol açmıştır.
- Yatırımların büyük çoğunluğunun yüksek faizli ve kısa vadeli borçlanma şeklinde yönlendirilmesi işletmelerin mali yapılarını daha da bozmuştur.
- Kriz dönemlerinde plansız davranılarak yatırıma devam edilmesi sektörün genel yapısına zarar vermiştir.

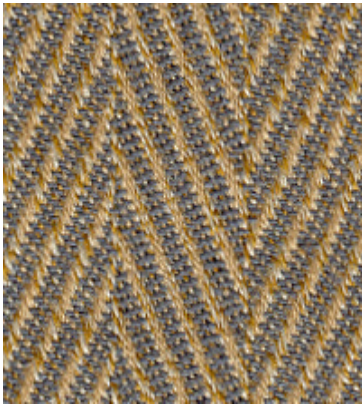
- Sektördeki firmaların büyük çoğunluğunun KOBİ'lerden oluşuyor olması işletmelerin bozuk finansal yapılarının temel nedenini oluşturmaktadır.
- Öz kaynak yetersizliği ve Uzakdoğu rekabeti sektörü olumsuz etkilemektedir.
- Tekstil ürünleri ithalatının, yeterli yerli üretim ve aşırı kapasite fazlalığı olmasına rağmen büyük boyutlarda yapıyor olması, özellikle hazır giyim sektörünün ihracat şansını azaltmaktadır.
- Tekstil mamullerinin maliyetlerinde doğrudan etkili olan hammadde, enerji ve işçiliğin yüksek olması dış ticaret için son derece önemlidir.
- Sektörde ciddi bir Pazar problemi yaşanmaktadır. Dünyada tekstil ve konfeksiyon arzının artacağı ve hatta talepten fazla olacağı dikkate alınarak mal satabilmenin zorlaşacağı, pazarlamanın öneminin daha da artacağı sektör için sorun olarak mutlaka değerlendirilmelidir.
- Türkiye' de tekstil endüstrisinin temeldeki en büyük sorunu Araştırma-Geliştirme eksikliğidir.
- Tekstil makinelerinin büyük oranda gelişmiş ülkeler tarafından üretiliyor olması ve tekstil üretiminde teknolojinin her geçen gün daha da yenilenerek üretim maliyeti içinde işçilik maliyetlerinin düşüyor olması ve miktar kısıtlamaları avantajının etkisiyle gelişmiş ülkelerin ciddi boyutlarda tekstil üretimi ve ihracatı devam etmektedir.
- Gelişmiş ülkelerin tekstil üretimi ve ticaretindeki etkinliği devam etmekte iken hazır giyim üretim ve ihracatı azalmakta, ithalat ise hızla artmaya devam etmektedir. Bu durum yapılabilecek olan yeni düzenlemelerle ülkemiz lehine çevrilebilecektir.
- Kaliteli üretim için gerekli olan işgücü verimliliği Türkiye' de son derece düşüktür.
- Toplam tekstil ürünleri ihracatımızın 2/3' ü tekstil makineleri ithalatı için döviz olarak yurtdışına geri ödenmektedir. Teknoloji üretmeyen bir ülke olduğumuz bu bağlamda asla unutulmamalıdır.
- Tekstil sektöründe vizyon ve strateji eksikliği vardır. Bu nedenle, sektördeki bir çok işletme gelecekte ve AB kapsamında çalışmalarını hangi yöne çevireceği konusunda bilgisiz ve kararsızdır. Bu durum tekstil sektörünü AB sürecinde sorunlarla karşı karşıya bırakacaktır. Strateji konusunda ticaret ve sanayi odalarının teşvikleri gereklidir.
- Çin sektörünün aşırı, acımasız ve haksız rekabeti çok önemli bir sorundur. Gerekli önlemler alınmadığı takdirde bir çok işletme kapanacaktır.
- Yurtdışındaki rakiplere göre enerji, doğal gaz, vergi, sigorta gibi temel girdiler ülkemizde oldukça yüksektir.
- Diğer ihracatçılar gibi tekstilcilerde kur riski ile karşı karşıyadır. Kurlardaki düşüş ihracatçıların rekabet şansını azaltmaktadır.

- Tekstil sektörünün en önemli sorunlarından birisi de kayıt dışılıktır. Kayıt dışı çalışan tekstil işletmeleri rekabet ortamının bozulmasına, makine parkının bilinmemesine ve istihdam bilgilerinin yetersizliğine neden olmaktadır.
- Yetersiz bilgiler sektörle ilgili geleceğe ilişkin doğru tahminler yapılmasına olanak vermemektedir.
- Bu sektörde nitelikli eleman yetersizliği söz konusudur. Üniversite-sanayi işbirliği gerçekleştirilememektedir.
- Sektörün diğer bir sorunu; tasarım yapamamak, marka olamamak ve moda yaratamamaktır.
- Tekstil firmaları çalışanlarına gereken yatırımı yapmamaktadır.

2.4. Sorunlara İlişkin Genel Çözüm Önerileri

Tekstil sektörüne ilişkin yukarıda saydığımız sorunlar ancak akılcı ve sektörün yapısına uygun çözümler getirilerek aşılabılır. Genel olarak getirilebilecek çözümler ;

- Öncelikle sağlıklı bir sektör envanteri çıkarılmalı ve sorunlar masaya yatırılmalıdır.
- Bu endüstriye ilişkin kısa, orta ve uzun vadeli hedefler belirlenmeli, vizyon oluşturulmalı ve dünyadaki gelişmelere göre izlenecek stratejiler tespit edilmelidir.
- Belirlenen hedef ve stratejiler sektör bünyesindeki firmalara anlatılmalıdır.
- Tekstil şirketleri bir araya gelerek sorunlarına ortak çözümler arayabilmeli, sektörel kümeler oluşturulabilmelidir.
- Ar-Ge ve eğitim yatırımları en üst düzeyde yapılmalıdır.
- Tekstil sektörünün kayıt altına alınabilmesi için vergi oranları düşürülmeli, denetimler yoğunlaştırılmalı ve kapsamlı bir vergi reformu yapılmalıdır.

- Fiyatı devlet tarafından belirlenen ve sanayide kullanılan enerji giderleri dünya fiyatları seviyesine çekilmelidir.
- Türk Lirası'nın aşırı değerlenmesine karşı; ihracat yapan firmalara ülkeye döviz girişi yaptıklarında en az enflasyonun altında kalmamak suretiyle kur verilmelidir.
- Devlet desteğiyle yeni Pazar arayışlarına gidilmelidir.
- Pazar çeşitlendirilmesi amacıyla yeni yöntemler

benimsenmeli ve hedef pazarlara ilişkin belirli program yapılmalıdır.

- Hammaddenin sanayiciye dünya fiyatlarıyla ulaştırılması sağlanmalıdır.
- Tekstil hammaddesi ürünlerinde zorunlu standartların uygulanabilmesi gerekmektedir.
- Dünya pazarlarında rekabet edebilmek için kalite oluşturulmalı ve sürekliliği sağlanmalıdır.

- Tekstil sanayi sermaye yoğun bir sanayi dalı haline getirilmelidir.
- Belirli ürünler konusunda en yüksek teknolojik düzeyde uzmanlaşan küçük ve orta büyüklükteki işletmelere önem kazandırılmalıdır.
- Yüksek derecede kalite isteyen mamullerle teknik tekstil ürünleri üretimlerine ağırlık verilmelidir.

Bütün bu çözümler paketinin yanı sıra Türk tekstili kendine özgü tasarımı, kalite, verimlilik, pazarlama ve dağıtım yeteneklerini de daha da geliştirerek yoluna devam etmelidir.

2.5. AB Çerçevesinde Tekstil Sektörü

Türkiye özellikle 1992 yılından bu yana AB üyesi ülkelere tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatında büyük yol almıştır. Bu konumu itibariyle ülkemiz tüm dünyada yedinci AB pazarında ise Çin' den sonra ikinci durumdadır.

İmzalamış olduğumuz Gümrük Birliği çerçevesinde ve AB sürecinde Türk tekstil endüstrisinin önünde çeşitli fırsatlar bulunmakla birlikte yukarıda saymış olduğumuz sorunlar da mevcuttur. Varolan risk ve problemlere rağmen Sektörün AB'ye ihracatında uygulanan kotaların Gümrük Birliği ile kaldırıldığı ve diğer ülkelere uygulanan miktar kısıtlamalarının kaldırılmış olması göz önünde bulundurulursa ülkemizin rakiplerine göre nispeten daha avantajlı olduğu görüşü genel olarak hakimdir.

AB pazarında daha sağlam bir yer edinilebilmesi açısından ürün çeşitliliği ve teknik tekstil ürünlerine yönelik yatırım politikası oluşturulabilmelidir. Ayrıca sektörün bu bağlamda gelişebilmesi için kamu sektörü özel sektörle eşgüdüm içerisinde çalışmalıdır.

AB sürecinde; AB ve Türk tekstilinin rekabet üstünlüklerindeki mevcut farklılıklar; ortak politikalar ve stratejiler geliştirilmesi için bir engel olarak görülmemelidir. Tam aksine bu durum birbirlerinin eksikliklerinin, zayıf taraflarının tamamlanmasında sinerjik bir etki olarak kullanılması sağlanabilmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONYA'DA TEKSTİL SEKTÖRÜ

3.1. Konya'da Tekstil Sektörü

Tekstil sektörü Konya sanayisinde de önemli bir yere sahiptir. 2001 krizi ile birlikte problemler yaşayan Konya tekstili bu sorunlu dönemleri yavaş yavaş aşmaya başlamıştır. Nitekim 2001 krizinden önce şehrimizdeki tekstil atölye sayısı 500 iken bu sayı krizin ardından 100'e düşmüştür. Bu sektör ekonomideki mevcut aksaklıklardan en fazla etkilenen sektörlerden birisidir. Girdiler, dövizle ve ithalatla sağlandığı için sektör fazlasıyla kırılmalıklar taşımaktadır. Zamanla yatırımcıların sayısının artması firma sayısında artış sağlamıştır.

Konya tekstilinde sorun daha çok fason üretimle birlikte markalaşmayı sağlayamamak olmuştur. Tekstil sektörü çoğunlukla emek yoğun bir sektördür. Konya'da yoğun işgücü talebi genel olarak istihdamın özel olarak da kadın istihdamının artması açısından olumlu bir özelliktir. Ancak yoğun işgücü kullanımı şehrimizde ve ülkemizde ucuz emek kullanımını beraberinde getirmekte ve sektördeki rekabet ucuz olan emeği daha da önemli bir konuma getirebilmektedir.

Tekstil endüstrisi; Türkiye'nin sanayi ürünleri ihracatında önemli bir yer teşkil etmektedir. 2003 yılında ülkemizde 50 milyar dolar civarında bir ihracat gerçekleştirilmiştir. Bu ihracatın üçte birisi tekstil sektöründen sağlanmıştır. Bu ihracat payı ise tekstil sektörünün AB sürecindeki geleceği açısından olumlu beklentileri beraberinde getirmektedir.

Özellikle 1997 yılından sonra Konya'da yıldızı parlayan tekstil sektörü; istikrarlı bir büyüme trendine girmiştir. Genel olarak iç piyasaya çalışan Konyalı tekstilcilerin bir kısmı özellikle de trikocular ihracata yönelmiştir. Bu sürede karşılaşılan en önemli sorun alt yapıdaki eksiklikler ve yetişmiş eleman ihtiyacıdır.

Konya'daki firmalar hazır giyim ve konfeksiyonda uzmanlaşmakta ve hızla yatay olarak büyümektedirler. Çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşan Konya Tekstili tasarım, moda tasarımı ve stilist konularında sıkıntılar yaşamaktadır. Kotaların kalkmasıyla birlikte Konya tekstili de sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Çin faktörü rekabeti daha da zorlaştırmıştır. Çin sekizde bir oranla ülkemize göre daha fazla ucuz işgücüne sahip bir ülkedir. Türkiye' de girdilerin dünya standartlarına göre çok yüksek olması Konya'daki yatırımcının da önünü kesmektedir.

3.2. Konya Tekstilinin Sorunları ve Eksiklikleri

- Çin rekabeti,
- Hazır giyim ve tekstilde girdi maliyetlerinin yüksek olması,
- Ülkemizde enerji ve istihdam yükü %40 civarındadır. Avrupa'da ise bu oran %20 dolaylarındadır,
- Hammadde girdileri, enerji maliyetleri, kamu maliyetleri, dolaylı vergiler ve Katma Değer Vergileri ile SSK primlerinin yüksekliği; finansman sağlamada ve dış pazarlarda rekabet etmede zorluk yaşanmasına neden olmaktadır,
- Firmalar, eleman bulmada ve yetiştirmede sıkıntı yaşamaya başlamışlardır,
- İç piyasa daraldığı için Konya'nın iç piyasada yerini alma şansı azalmıştır,
- Kalıplar standart, değişiklik yapılmamaktadır,
- Kazancın büyük kısmının vergiye gitmesi, tanıtım ve reklam faaliyetlerine yeterli kaynak ayırmayı engellemektedir,
- Yetişmiş işgücü yetersiz,
- Konya tekstilinde küçük işletme çok fazladır ve eğer birleşme sağlanırsa verimliliğin artması söz konusudur,
- Teknik bilgi eksikliği,
- Firmalarda modelist ve stilist eksikliği ustalar aracılığı ile giderilmeye çalışılıyor bu da uzmanlaşmayı olumsuz yönde etkilemektedir,
- Çin ile rekabet edemeyen büyük firmalar iç piyasaya yöneldikleri için küçük işletmeler kapanma noktasına gelmiştir.
- Firmaların tabi oldukları hukuki konularda özellikle de iş güvenliği yasasında bilgilendirilmeye ihtiyaçları vardır.

3.3. Çözüm Önerileri

- Kaliteli ve katma değeri yüksek ürünler üretmek gerekmektedir. Tekstil sektörünün alt yapısının kuvvetli olması markalaşmada kolaylık sağlayacaktır.
- Firmalara yönelik eğitim faaliyetleri yapılmalıdır. (Pazarlama...vb. konularda)
- Konya'nın teşvikli iller kapsamına alınması sağlanmalıdır.
- Konya tekstil firmalarını tanıtan bir tanıtım ofisi kurulabilir.
- Pazarlama eğitimini üniversite değil pazarlama şirketleri ya da özel eğitim kurumları vermeli.
- Türkiye çapında tekstil ürünleri ihraç eden firmalarla görüşme ve toplantılar gerçekleştirilmelidir.
- Belirli aralıklarda tekstil bülteni çıkartılması sektörel bilgilendirmeye katkıda bulunacaktır.
- Hukuki eğitimler verilmesi firmaları olumlu yönde etkileyecektir. Firma sahiplerinin, işyerlerini işçi sağlığı açısından düzenlemelerinde bu eğitimlerin etkisi olacaktır.

3.4. Türk Tekstil Sektörünün Swot Analizi

GÜÇLÜ YÖNLER

- * Büyük ölçüde yerli sanayiye dayanma
- * Avrupa ülkelerine göre daha ucuz işgücü (Çin hariç)
- * Kaliteli girdi ve hammaddeler

ZAYIF YÖNLER

- * Daralan iş hacmi
- * Yüksek firma sayısı
- * Yetersiz sayıda nitelikli işgücü
- * İşletmelerdeki yetersiz eğitim düzeyi nedeniyle düşen rekabet gücü
- * Kalite standardının olmaması
- * Ulusal stratejinin olmaması
- * Enerji girdi maliyetlerinin dünya standartlarına göre çok yüksek olması
- * KOBİ'lere yönelik yatırım ve istihdamda teşvik yetersizliği
- * Küçük firma sayısının çok olması
- * Kamu bankalarına olan borçların yeniden yapılandırılmaması

FIRSATLAR

- * Kaliteli hammadde kaynakları
- * Yüksek iç pazar potansiyeli
- * Genç nüfus
- * Ülkemizin ulaşım açısından stratejik bir konumda olması

TEHDİTLER

- * Sisteme bağlı olan ve çözülemeyen sorunlar
- * Kamu desteğinin sınırlı ya da hiç olmaması
- * Marka olamamak
- * Üretim maliyetlerinin yüksek olması
- * Aşırı değerli YTL
- * Döviz kurlarındaki düşüş

3.5. Tekstil Sektörü İçin Neler Yapabilir?

- İstihdam Teşviki

(Bu teşvik gerçekleştiği takdirde yıllık maliyetinin 1 milyar \$ olacağı tahmin edilmektedir. Fakat ihracatın da 20 milyar \$ seviyesinden 25 milyar \$ seviyesine çıkacağı düşünülmektedir.)

- Enerji indirimi

(Enerjide dünyanın en pahalı girdilerini kullanan ülkelerden biriyiz.)

- Sigorta maliyetlerinde işçi başına indirim
(Çalışanın işverene maliyeti içinde istihdam vergilerinin payı ülkemizde %43 düzeyindedir. Bu rakam OECD ülkelerinde ortalama olarak %20 seviyelerindedir.)
- YTL'nin değerliliği enflasyona neden olmayacak ya da beslemeyecek bir düzeye indirgenebilir.
- Reel kredi faizleri düşürülmelidir.
- İşletme kredileri, istihdam teşvik boyutu da düşünülerek ve kayıtlı istihdam rakamları baz alınarak verilmeli.
- Belli büyüklükteki firmalara (yıllık en az 50 milyon dolar ihracat yapan) araştırma enstitüsü kurmakla ilgili destek verilmesi.
- AR-GE faaliyetleri mevcut AR-GE departmanı, ihracat oranı, ihracat rakamı, dış fuarlara katılım ve yurtdışı ofisler gibi somut kriterler dikkate alınarak desteklenmelidir.
- Geçmiş 3-5 yıl ihracat performansına göre marka oluşturmak, ortaklıklar kurmak ve marka satın almak konusunda uzun vadeli yüksek miktarlarda kredi verilmelidir.
- Yurtdışından sokulan düşük kaliteli ve düşük fiyatlı tekstil ürünleri kontrol altına alınmalıdır.
- Devlet desteğiyle yeni pazar araştırmalarına gidilmeli ve hedef pazarlara yönelik programlar yapılmalıdır.
- Eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir. Bu eğitimlerde pazarlama, kurumsallaşma, markalaşma ve iş ve işçi kanunları konusunda gerçekleştirilmelidir.
- Ortak sermaye ile Sektörel Dış Ticaret Birimi kurulabilir. Kurulan bu birim; firmalar adına yurt dışı görüşmelerine katkıda bulunabilecektir.

3.7. Düzey 2 Kalkınma Programı Çerçevesinde Tekstil Sektörü Açısından Neler Yapılabilir?

Türkiye'de tekstil sektöründe gündemde olan sorunlar daha çok nitelikli ve eğitimli işgücü eksikliği ile makine teçhizatlarının AB standartlarına uygun olmaması olarak özetlenebilir.

- AB hibelerinden tekstil sektörünün en yüksek payı alabilmesini sağlamak için ilk olarak mevzuata ve amaca uygun projeler üreterek gerekli alt yapı oluşturulmalıdır. Bunun için; ekipman ve makine tedariki sağlamada gerekli yatırımların yapılmasına vesile olacak projeler üretmek esas olacaktır..
- Maddi olmayan yatırımlar alanında; daha çok eğitim programları düzenlemek ve bu konuda KOBİ'lere danışmanlık hizmeti vermek yer alır. Örneğin kalitenin geliştirilmesi ve yeni ürünlerin üretimi (ürün çeşitliğinin artırılması) için çalışmalar (deneme üretimi, ölçüm, değerlendirme, danışmanlık, eğitim) yapılması proje

hazırlanması aşamasında verim sağlayacaktır. Ayrıca sanayide çeşitli kademelerde çalışan elemanlara kurs, seminer, konferans şeklinde eğitim hizmetleri verilen projeler yapılabilir.

- Tekstilde üretim kapasitesini artırmaya yönelik çalışmalara hız verilmeli, oluşturulan üretim kapasitesinin kalite ve verimliliğini yükseltmek amaçlı girişimler olmalıdır.
- Elimizdeki mevcut işletmemizi iyileştirmeye yönelik restorasyon ve iyileştirme işlemlerini içeren projeler geliştirilebilir.
- Tekstil sektörü için önemli olduğu düşünülen problemler AR-GE projesi haline getirilerek daha kapsamlı bir şekilde araştırılabilir. Bu şekilde oluşan proje konularının üniversitelerde yüksek lisans ve doktora tez konuları olarak ele alınmaları teşvik edilerek sektör genelinde bir faydalanma sağlayacak projeler ortaya çıkartılabilir.
- İşletme laboratuvarlarında rutin ölçme (test ve analiz) çalışmaları yapılarak hatalı üretimlerde hata kaynak ya da kaynaklarının tespiti önem taşıyacaktır. Bu işe, sağlıklı ve güvenilir ölçmenin yanında, bulunan sonuçların doğru değerlendirilmesi ve sektör lehinde kullanılması açısından son derece faydalı olacak projeler kapsamına girecektir.
- İşletmede mevcut uzman kadrosuna ve merkez bünyesinde sürekli olarak istihdam edilecek uzman ve uzman yardımcılara ilaveten, sanayide uzun yıllar çalıştıktan sonra emekli olmuş başarılı yönetici ve teknik elemanlardan oluşacak bir uzman ekibin projeye katkısı da faydalı olacaktır.
- Tekstil ürünlerinin kalitesini artırmaya yönelik “ürün kalitesini geliştirme laboratuvarları” gibi laboratuvarlara sahip işletme kurmaya kaynak ve destek sağlayacak projeler yürütülmelidir.
- Üretilen ürünün markalaşmasını sağlayacak projeler mutlaka desteklenmelidir.
- Marka yaratmaya yardımcı olacak nitelikli elemanların yetişmesi için üniversiteler ile işbirliği kurularak bu kapsamda projeler üretilmelidir.

Sonuç

- Tekstil ihracatının genel ihracat içindeki payı gerilemektedir. 2005 yılı sonu itibariyle bu pay %6,6 olarak hesaplanmıştır.
- 2006 yılında tekstil ihracatı 2005 yılına oranla %14,7 artarak 5,6 milyar dolar olmuştur.
- 2005 yılında genel ihracat içindeki payı %6,6 olan tekstil ihracatının bu payı yine %6,5 olmuştur.
- AB ülkeleri yine en fazla tekstil ihraç eden ülke grubudur. Fakat tekstil ihracatındaki payları 2005 yılında %44,5'ten %42,1'e gerilemiştir. 2006 yılında %44,5 olmuştur.
- TL'nin euro karşısında değer kazanması, euro alanına yapılan ihracattaki düşüşün nedenidir.
- Romanya ve Bulgaristan gibi ülkelerin yer aldığı ülkeler grubu tekstil ihracatı açısından üçüncü büyük pazardır. 2006 yılında bu ülkelere yapılan ihracat %17,8 artarak 597,4 milyon dolar olmuştur.
- Rusya Federasyonuna tekstil ihracatı 2005 yılında 2004 yılına kıyasla %50 oranında artarak 381,7 milyon dolara ulaşmıştır. 2006 yılında bu ülkeye 485 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.
- OECD ülkelerinden ABD'ye tekstil ihracatı 2005 yılında %4,7 oranında gerilemiştir. 2006 yılında ise 272,7 milyon dolar tekstil ihracatı söz konusudur.
- Ortadoğu ülkelerine tekstil ihracatında düşüş devam etmektedir. İsrail ve Ürdün hariç grubun bütün ülkelerine %2 ile %20 arasında değişen miktarlarda düşüş yaşanmıştır. İhracat 2006 yılında 2005 yılına oranla %5,2 artarak 365,5 milyon dolar olmuştur.
- Sektörde kapasite kullanım oranının 2006 Ocak-Ekim dönemi itibari ile %80'in üzerinde gerçekleşmiştir.
- Sektörün ihracat performansı üzerinde, kotaların kalkmasıyla başlayan yeni rekabetçi ortamın yanı sıra maliyet koşulları ve döviz kurlarının etkisi olmuştur.

KAYNAKÇA

- www.kobifinans.com.tr
- www.tekstilisveren.org.tr
- www.dtm.gov.tr
- www.tubitak.gov.tr
- www.oib.gov.tr
- www.itkib.gov.tr